

SLOVENSKE DELAVSKE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 — DELAVSKA ZBORNICA — TELEFON ST.: 35—29 — POST. ČEK. RAČUN ST. 17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE ZSD 2.— DIN MESEČNO — (24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.— DIN LETNO) — CENE OGLASOM PO DOGOVORU — LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 19. FEBRUARJA 1938.

ŠTEV. 7.

Narod, demokracija in vodje

II.

Narod je velika organizacijska enota, je eno interesno telo. Je kakor mogočno drevo s koreninami, deblom in vejevjem, zrastle v eno življenjsko skupnost, čeprav so naloge posameznih delov tako različne in pestre.

Je narod tudi interesna in življenjska skupnost. Ni to mehanični sestav stotisočev in milijonov poedincev, ki bi imeli le to eno skupnost, da imajo isti način besednega izražanja v medsebojnem občevanju. Več je narod. Je sestav, nekaka duhovna spojitev in odsev duha vseh stotin tisočev njegovih poedincev, po čemer se čutimo drug drugemu blizu, duhovno sorodni. Ni to toliko bratstvo krvi in iz poganstva pojmovanja poudarjena rasovna skupnost, kakor bratstvo in sorodstvo duš. Po tej sorodnosti se spajamo vsi v eno veliko narodno družino, kjer mora vsak skrbeti za njeno skupno rast, razmah in procvit. Te sorodstvene vezi morajo biti tako močne, da mora biti vsak posameznik pripravljen raje žrtvovati vse svoje zemске vrednote, kakor pa pustiti, da se ta skupnost trga in razbija, ali da se njega odnosa od naroda oddeli.

Kadar je zavest narodne skupnosti tako močna, da posamezniki kakor Makabejski bratje prostovoljno polagajo na njen žrtvenik premoženje in življenje brez pridržka, raje, kakor da narod živi v sramoti jezikovne in zlasti duhovne sužnosti, takrat je narod v svojih poedincih zdrav. Ti ne iščejo sebe, ampak skupnost. Niso zajedalci in kužni tvorci, ki narod hromijo, ampak v vsem iščejo le potov za večanje njegove moči.

To so možje pošteni. Njim je čut odgovornosti vrojen. Jasnovidci so v narodno bodočnost, ker jih nič ne bega gnilo samoljublje. Laž je z njihovo dušo nespojna. Demagoštvo zato podleči ne morejo. Kakor magnetna igla občutljivi merijo vedno v resnico in se samohotno odvrtačo od vseh varaliških pokretov. Ne ka vse presevačo luč jih vodi, da vedno vse prav vidijo in se pravilno odločajo.

Kadar je jedro naroda tako, njegova večina tako zdrava, ne more biti zmotna njegova odločitev. Takim odločitvam prostopoti! Niti je ni mogoče zapreti. Klen narod s takim zdravjem si je niti zapreti ne da. Spominimo se nazaj samo na pretečena leta. Naš mali narod je bil brezpraven, zasramovan, v svojih najboljših možeh za svoje poštenje preganjan. Toda ne zapori, ne ječe, ne globe, ne konfinacije, pa tudi mučenja in pretepanja naroda niso uklonila. Klen narod s svojih pravic iztrgati ne da. Tedaj vlada ljudstvo, tedaj je demokracija edino zdrava in edino možna vladavina. Tedaj vlada ljudstvo, narod, pa naj bo upravna ureditev monarhistična ali republikanska. Kralji in predsedniki so samo njegovi odlični reprezentantje in izvrševalci njegove volje.

To je demokracija dejanj, od katere moramo z vsjo oostrostjo ločiti demokracijo fraz. Demokracija fraz nikoli ne čuti s skupnostjo z interesi naroda. Ona nasprotno oznanja tako svobodo in z njo slepmiši, ki je skupnostni škodo. V poedincu ubija čut odgovornosti in ganava v nebrzdano samostojnost, v kateri je red življenja zaobrnen. V takem pojmovanju svobodnjaštva in demokracije ni nič sveto, nič nedotakljivo. Nobenih narodnih svetinj ni, ki bi jih ne bili pripravljene osramotiti. Nobenih velikih narodnih mož in zaslužnih voditeljev, katerih čast ne bi

RESNICA O PONUJENI ROKI

Sredi borbe našega slovenskega časopisja za in proti »ponujeni roki komunistov« podaja v 2. številki letošnjega Skotijškega lista, jasno nedvomno opredelitev naš g. knezoškof dr. Rožman o tej stvari.

Mi o tej stvari nismo skoraj nič pisali, komaj, da smo jo omenili. Cela zadeva nam je bila tako jasna, da je bilo za naše pojmovanje naravnost nerazumljivo, da katoliki sploh morejo iz nje napravljati tako vprašanje svojega zadržanja.

Komunizem je zmeta, je skrajna zločest,

je nekaj bistveno slabega. Z njim ni mogoče nobeno sodelovanje katoliško usmerjenega človeka. Posameznik v tem zgrešenem zločestvenem pokretu je usmiljenja vreden in ljubezni potreben. To ljubezen mu moremo izkazati edino tako, da ga zmote otmemo, da mu v polnosti krščanstva z lastnim zgledom v dejanju ponazorimo edino svet odrešujoco moč naših lastnih duhovnih sil.

Vsako drugo stališče je fantaziranje blodnih bolnih duš ali pa pravo zavajanje v zmoto. Katoliško časopisje in katoliški narod je z nedvomno odločnostjo izpovedal to svoje jasno stališče napram poiskusom nekaterih »krščanskih« pokretašev, ki so hoteli v tej stvari zanesti zmedo v njegove vrste.

Upamo, da se bodo tudi ti slednji sedaj po jasni škofovi besedi mogli izviti iz meglenih teorij in fantazij. Avtoriteti Cerkev je treba podrediti svoje subjektivno mnenje. Dober katolik bo sprejel od njenega vodstva obrazjasnjeno resnico brez pridržka.

Resnica o »ponujeni roki«

kakor jo za nas obrazjasnjuje v imenu Cerkev naš škof, pa je ta:

O »ponujeni roki« francoskih komunistov katoličanom se je tudi pri nas govorilo in pisalo. Posebno se je časopisje vseh smeri razpisalo potem, ko so francoski škofje v decembru preteklega leta objavili svojim vernikom besede papeževe, ki jih je prav njim povedal o tej »ponujeni roki«. Razumljivo, da so bili komentariji toliko različni, da so si naravnost nasprotovali.

Res je, da v raznih deželah iščejo komunisti sodelovanja s katoličani in se morda tudi pri nas skrivajo pod različnimi »slovenskimi« in »demokratičnimi« gibanji in klubi. Za nas ni nobenega dvoma, kako se naj zadržimo nasprotni ponujeni roki v katerikoli obliki. Jasno nam je dal direktivo sv. Oče v svoji okrožnici »Divini Redemptoris«:

»Komunizem se je predstavil izpočetka tak, kakršen v resnici je, nam-

bili pripravljene opljuvati. Zaobrnen red je to, v katerem so ljudski demagogi prvi, narod pa je prazna beseda.

To ni demokracija naroda, ni vlada ljudstva, ki zahteva podrejenosti vseh skupin narodnim koristim. Je pato drzno izigravanje najlepših gesel in označb najprilnejše ureditve javnega življenja za sproščeno nezdravihteženjo poedincevna škodo celote.

Kadar je narod tako zabredel, da več ne uvidite zahrbtno

reč, skrajno zločest. Ko pa je spoznal, da se mu ljudje odtujujejo, je spremenil taktiko in si prizadeva množice pridobiti z raznovrstnimi prevarami ter skriva svoje zle namene za ideje, ki so same na sebi prave in lepe... Prav tako snujejo organizacije in periodične liste pod različnimi imeni, ki nič ne spominjajo na komunizem, imajo pa samo ta namen, širiti z njimi komunistične zmote med ljudi, med katere bi jih na drug način ne mogli širiti. Da, skušajo se vtihotapiti celo v katoliške in verske organizacije. Tu pa tam, ne da bi kaj popustili od svojih zmot, katoličane vabijo na sodelovanje, včasih na humanitarnem, včasih na karitativnem polju in predlagajo včasih stvari, ki so v popolnem skladu s krščanskim mišljenjem in nauki Cerkev.

Drugod celo hinavsko zatrjujejo, da bo komunizem v krajih, ki so bolj globoko verni in na višji stopnji kulture, nastopal na milejše načine, da bo pustil vsem svobodo verovati v Boga ali kakorkoli misliti o verskih rečeh.

Nujte torej, častiti bratje, prizadevajte se kar najbolj, da se bodo verniki varovali teh zank.

Komunizem je nekaj bistveno slabega, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture. Če bi se dali nekateri v zmoto zavesti in bi v svojem kraju komunizmu pomagali, da bi se utrdil jih bo za to zmoto prve zadela kazen« (Škof. list 1937, str. 53 sl.)

To je jasno dovolj! Če papež v nago-

voru francoskim škofom ljubezni ne odreka nikomur, ki trpi, pa najsi je kakršnihkoli nazorov, je to popolnoma v skladu s sklepno mislijo njegove protikomunistične okrožnice, ko se obrača na one, ki so zašli (ibid. str. 58 sl.).

Ljubezen smo tudi mi dolžni vsem in jo tudi vsem ponujamo. Najprej pa jo moramo imeti med seboj. V tem oziru ponavljam besedo kardinala Gerrierja, nadškofa lionskega, ki jih je 21. novembra 1937 naslovil na škorijsko zvezo Katoliške akcije: »Izpolnjujte zapoved ljubezni... Ogibljite se cepitev, zavistnosti, sovražnosti, na čemer umiramo. Vsak si naj šteje v srečo, da dá kar ima, za zmago stvari in ne za to, da ima korist od svojega dela.« — Ljubezen pa ponujamo tudi onim, ki so zašli, tudi komunistom. A ne za sodelovanje, ampak ponujamo jim roko, »da se skoraj vrnejo v Očetovo hišo, da ne poginejo od uboštva in lakote.« Ne bila bi ljubezen, ako bi mi popustili od resnice, da se njim, ki so v zmoti, približamo, saj bi s tem sebe in nje pehali v pogubo. Ljubezen je v tem, da niti pičice ne popustimo od svojih, na božji resnici temelječih načel, pač pa s čustvi bratstva in v ljubezni skrbi za njihove duše razgrnemo pred njimi z besedo, še bolj pa z življenjem vso lepoto krščanske resnice in pokažemo, da se socialni odnosi dajo najugodnejše, naj zadovoljiveje urediti v duhu krščanske pravičnosti in ljubezni.

Spregovorila je tako po škofu Cerkev, sodba je za nas še posebej izrečena, za vse veljavna in sprejeti jo je treba.

Zakaj zahtevamo volitve v delavsko zbornico

V predzadnji številki »Slovenskega delavca« smo postavili svojo odločno zahtevo po volitvah v Delavsko zbornico. Navedli smo tudi vzroke, radi katerih upravičeno zahtevamo te volitve.

Naj danes tem izvajanjem dodamo še nekaj števil. Oglejmo si subvencije ali podpore, ki jih daje delavska zbornica, in sicer najpreje partijo VII proračuna za leto 1938. Za delavska kulturna društva je tu določenih 55.000.— din, t. j. 15.000 din več kot v letu 1937. V partiji VIII (socialna politika) pa so postavke:

podpore nezaposlenim	110.000 din
delavski zapniki (volilni stroški in podpore)	45.000 din
strokovna vzgoja, tisk	55.000 din
(v letu 1937 — 40.000 din).	
razne podpore	30.000 din
podpora rudarski zadrugi	40.000 din
(v letu 1937 — 27.000 din).	

Delavce bo gotovo zanimalo, kdo vse te lepe zneske dobi in kako se ti zneski raz-

igre mnogih, ki se v njegovo pogubo skrivajo za lažna gesla in za besedno igro demokracije fraz, takrat pravi demokraciji bije dvanajsta ura. Na prestol leze nasilje, narod pa pade v materielno in duhovno sužnost.

V teh dveh demokracijah se zopet srečavata dva svetova: Prva, čista, raste iz duhovnega, druga zlagana iz mehaničnega pojmovanja življenja. Prva nam je vzor, drugi smo nespravljivo sovražni.

(Konec prih.)

dele. V »Pojasnilih« vidimo na str. 3, kako se bodo subvencije razdelile. Tam je rečeno:

»Te subvencije se bodo delile na poedine klube četrtletno in to po izvršenih volitvah po razmerju z močjo, kakor se bo pokazalo pri volitvah; za čas pred volitvami pa tako, da odpade: na klub Strokovne komisije 43.000 din, Jugoslovanske strokovne zveze 23.000 din, Narodne strokovne zveze 25.000 din, Zveze združenih delavcev 9000 din in Zveze društev privatnih nameščencev 10.000 din.

Podpore za delavsko kulturno društvo ter za strokovno vzgojo in tisk v znesku 110.000 din se bodo torej razdelile tako, da bo od tega dobila Zveza združenih delavcev 9000 din, Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev pa — nič.

Kdo si upa trditi, da je to pravično in da to odgovarja močem in številčnemu stanju organizacij? Kdo si upa reči, da ta račun ni mačehovski in skrajno krivičen? »Plavci«, ki jih je treba že z lučjo iskati, dobe 35.000 din.

Zgoraj pa nismo pokazali na še nekatere druge podpore, pri katerih pa bosta naši organizaciji še bolj prikrajšani. Ali ni prav, da zahtevamo volitve v Delavsko zbornico?

Bodite apostoli našega tiska!

»Krščanski socializem« je Cerkev obsodila.

Dr. Pavel Robič:

Pomen okrožnice Leona XIII.

„Rerum novarum“

VII.

Za uspeh, ki je odvisen od več vzrokov, morajo složno sodelovati vsi tisti činitelji, od katerih uspeh zavisi. Ko smo pri velikem delu za dvig delavstva videli, kaj je dolžna storiti Cerkev, je na vrsti, da pretehtamo naloge, ki obremenjujejo državo.

V dobi, ko je izšla Leonova okrožnica, so se države branile vršiti svoje dolžnosti do delavstva. Država ima dolžnost, da čuva pravo in pravilni red, tak je bil liberalni nauk tiste dobe. Z očitno besedo je Leon XIII. razširil delokrog države in s tem dolžnost javne oblasti. Država, je učil papež, se mora poleg zgornjega »na vso moč prizadevati, da iz ustroja zakonov in ustanov, iz same državne ureditve in uprave, sama od sebe vznikne obča blaginja in blaginja poedincev. Vlade morajo braniti družbo in njene dele; ko branijo pravico zasebnikov, se morajo posebno ozirati na slabotne in uboge. Rod bogatinov je sam po sebi močan in manj potrebuje javnega varstva, bedno ljudstvo pa nima samo po sebi nobene opore in se mora najbolj opirati na državno zaščito. Zato se mora država s posebno skrbjo in pozornostjo zavzemati za delavce, ki so v množici bednih.«

To načelo, ki ga je proglasil Leon XIII. je utemeljeno v pravilnem pojmovanju države. Država je popolna družba, ki mora skrbeti za blagor vseh svojih članov. V velikem državnem organizmu bo zdravje in moč le tedaj, če bodo zdravi in krepki vsi poedini deli ali organi tega organizma, to je, če bodo vsi stanovi, ki so za samostojno življenje države potrebni, na višini svoje moči in svojega zdravja. Očitno pa tvori važen del državnega organizma delavski stan. Država mora torej tudi za ta stan skrbeti.

Poglejmo sedaj,

1. kaj mora s te točke zrenja država storiti za delavstvo,

2. Koliko je ta nauk prišel v zavest javnih oblasti po l. 1891.

Ko je postavil papež načelo o enakosti človeškega dostojanstva pri bogatih in revnih in opozoril, kaj je dolžnost oblasti, da se ta duhovna enakost ohrani — predvsem spoštovanje in posvečevanje Gospodovih dni — uči, kaj mora država storiti v zaščito telesnih in dušnih delavcevih dobrih. »Predvsem mora iztrgati uboge delavce iz besnenja onih pohlepnihih ljudi, ki brezmejno izkoriščajo osebe kot blago radi dobička«. Gledati mora, da se vsakdanje delo ne zavleče na več ur, kakor dopuščajo moči. Presoditi mora, kakšni

naj bodo presledki počitka in to za različne vrste dela, iz okoliščin časov in krajev in zdravja samega delavca. Delo pod zemljo, ki je mnogo težje in tudi zdravju škodljivo, mora biti zato krajše. Žene in otroci ne smejo opravljati možkega dela. Pri vsaki pogodbi, ki se sklene med delavcem in gospodarjem, naj smatra država, da je v pogodbi molče obsežen, če ni izrecno priznan pogoj, da bo zavarovan delavčev počitek. Pri plači, kjer se zdi, da jo določa edina svobodna volja obeh pogodbenikov, je dolžna država štiti delavca, ki se svojih dolžnosti ne zaveda, da ne sklene pogodbe, iz katere bi dobival manjšo plačo, kot mu je za vzdrževanje sebe, žene in otrok potrebna. Delavec mora prejeti toliko plače, da ima, če je varčen, možnost in izgled priti do skromnega imetja. Če država z ureditvijo delavskih mezd vzbudi v delavskih slojih utemeljen up nekaj pridobiti, kar bo obstajalo v zemlji, se bo polagoma zgodilo, da bosta dva nasprotujoča si razreda postala drug drugemu sosed in bo izginila razlika med največjim bogastvom in največjo revščino.

To so torej v glavnem naloge, ki jih je okrožnica »Rerum novarum« odmerila javni oblasti. Kaj so države na tem polju storile pred vsem na pobudo Leonovih nauk, registrira papež Pij XI. v »Quadragesimo anno«: Vladarji narodov so se končno svoje naloge močnejše zavedli in posvetili več skrbi in pozornosti za splošno socialno politiko. Okrožnica Leona XIII. je narode napotila in vrle katoliške može predramila, da so v tem pogledu pomagali vladam in prišli v zakonodajne zbornice sijajni zastopniki te socialne politike. Mnoge novodobne socialne zakone pa so predložili narodnim poslancem na glasovanje in zahtevali in pospešili njih izvršitev duhovniki, ki so bili prežeti z Leonovimi nauki. Nastala je celo popolnoma nova pravna stroka ali pravna panoga, ki »krepko brani svete delavske pravice in z zakoni štiti delavce glede duše, zdravja, moči, družine, doma, delavnice, plače, nevarnosti, dela, skratka glede vsega, kar se tiče delavskega položaja, zlasti še glede na žene in otroke.«

Če so javne oblasti izdale te zdravilne odredbe in zakone in same ali na pritisk organizacij, v vsakem slučaju ima pri tem svoj vpliv — neposredno ali posredno — Leonov nauk, ki je javno mnenje silno prekrvalil. Zato ima tudi pri socialnem delu države svoj delež Cerkev in papež, ki smo mu dolžni iskreno hvaležnost.

»Slovenskega delavca« iz rok v roke!

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(15) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Doslej so imeli kmetje ene vasi zemljo skupno, kar se je imenovalo Mir. Vsak občan je imel samo pravico izkoriščanja, kar pa se je po gotovem času zopet delilo. Takšen sistem je imel mnoge pogoje. Nihče se ni potrudil, da bi bil pomagal rodovitnost zemlje dvigniti, kajti skrbno obdelano polje bi se pri novi delitvi lahko zamenjalo za slabše. Pri delitvi je bilo namreč vse odvisno od vsakega poglavarja. Skupna last je dala kmetu teoretično prednost, da so vsi imeli nekaj za življenje, a tudi vsi tako malo, da so takorekoč le životarili. Polagoma so mnogi kmetje svoj del mira dali v najem sovaščanom, odšli po svetu kot delavci, ali pa ostali v vasi kot hlapi. Tako so nastale mnoge bogate kmetije, katerih lastnike so nazivali kulake.

Takšnemu zastarelemu sistemu je Stolypin napravil z agrarno reformo konec.

Nedotakljivost zasebnega premoženja in kmetom zemljo, to je bil cilj reforme. »Mir« je bil razbit. Vsak vaški starešina je dobil pravico, da si določen del zemlje, last občine, prilasti kot osebno lastnino. Ker za vse ni bilo dosti zemlje, so se prodala državna posestva. A tudi zdaj je še vedno zemljo primanjkovalo. Plemstvo in

veleposestvo je imelo v lasti 50% zemlje, katero so le pod gotovimi pogoji hoteli odstopiti, česar pa kmetje niso mogli sprejeti. Cena je bila visoka, mali kmet pa brez denarja. In zopet je bilo premalo zemlje, pa preveč kmetov. Po končani razdelitvi »Mira« je veliko malih kmetov bilo prisiljenih svoj del za mal denar prodati. Od česa naj ti ljudje živijo? Armada beračev, nezadovoljnih v revolucionarjev je vedno naraščala. Kar je Stolypin nameraval preprečiti, se mu ni posrečilo. Nad dva in pol milijona onih, ki so ostali brez posesti, je odšlo iz vasi. Mržnja proti Stolypinu in carju je znova naraščala. Kmetom, kateri so ostali na domači grudi pa je agrarna reforma položaj znatno zboljšala.

V sršenovo gnezdo pa je ministrski predsednik dregnil s svojim volilnim zakonom. Potem, ko je car dumo dvakrat razpustil, je Stolypin izvedel državni udar. Protustavno je izdal volilni zakon, po katerem je veleposestvu, industriji, hišnim lastnikom in veletrgovcem pripadalo več glasov kot pa kmetu, delavcu in intelektualcu. Vlada je v dumi sicer dosegla zaželjeno večino, toda zunaj, v podeželju je vladala splošna nezadovoljnost. Trda roka policije je padala, vislice in Sibirija je postalo zopet moda kot v časih Plehova, a tudi revolucija je vedno bolj razprostirala svoje črne sence. Njeno množevanje naj bi Stolypin prvi občutil.

Avgusta 1909. l. so se mu štiri odlične

Besede in dejanja

O nacionalizmu deklamirajo, edinstvo države so korobači vsiljevali, zaradi edinstva naroda so ječe napolnjevali, dokler jim je šlo v račun — naši nacionalisti in hegemonisti.

Stvari so se zasukale. Moč jim je bila odvzeta, nevedni so morali oblast predati vrednejšim.

Kakor so preje zakone, ki so jih sami izdali, v nasilju teptali in rušili doma vero v zakon in pravico, tako so po zlomu svoje moči vse sile napeli, da bi zrušili obstoječo oblast v državi, ki je prevzela za njimi žalostno dediščino razrvanih razmer. Domovina in njeni interesi, njena čast in ugled, narod in njegova enotnost, vse je bilo naenkrat za nje brez vrednosti.

Proti mednarodni pogodbi, ki so jo sami sklepali, proti ratifikaciji konkordata, ki je postala v očeh vsega kulturnega sveta, naša častna dolžnost, so nekdanji besni udinjevalci v neizmerno škodo šli na najbolj nerodne vzajemnosti in so to začeli tam, kjer je duša naroda najbolj občutljiva, hujskati, lagati, razpaljati strasti, vzbujati versko mržnjo in so to stopnjevali do neverjetnih meja. Vpregli so v svoj voz tisk, nevednost, neumnost, nepoučenost, zlobnost in šli so razdirati narod in državo.

Dejanja so razgalila lažnost njihovih programov, brezčutnost za nedotakljivost naših najvišjih interesov. Radi teh pa je bilo uvidevni krmilarjem države treba za vsako ceno to razdiranje ustaviti in to je bilo — odložitev konkordata. Z njo je bila zavédnim katolikom naložena nova žrtev za skupno domovino: sprejeti krivico in jo mirno pretrpeti iz ljubezni do države.

Katolištvo je pokazalo ob tej priliki neverjetno dostojanstvenost in samozavestni mir. Naše cerkveno vodstvo je tu začrtalo vsem svojim trezno pot. Značilen v tem oziru je poziv zagrebškega nadško-

fa Dr. Stepinca hrvatskim katolikom:

»Zaradi zadnjih dogodkov v zvezi z vprašanjem konkordata, ki so javnosti dobro znani, so me naprosili odlični katoliki, da jim dovolim prireditelj protestnih zborovanj, na katerih naj bi se celotno vprašanje konkordata razmotrilo v pravi luči. Jaz razumem njihovo nezadovoljstvo, ki je bilo izpolnjeno z bremenom zadnjih 20 let, v katerih je katoliška Cerkev v kraljevini Jugoslaviji morala prenašati mnoge neprilike. Vem tudi to, da bi na teh protestnih zborovanjih hrvaški katoliki vsi kakor en mož še bolj dokazali svojo ljubezen in polno privrženost katoliški Cerkvi in njenemu vrhovnemu poglavarju sv. očetu. Vendar ne želim, da bi se prirejela protestna zborovanja. Vsemu svetu je namreč jasno, na kateri strani je krivda, da je prišlo do nezastidljivih hujskanj proti katoliški Cerkvi zaradi konkordata. Poleg tega je tudi ves katoliški episkopat izrekel misli o enakopravnosti katolikov v kraljevini Jugoslaviji in o kritiki proti konkordatu. Zato sem mnenja, da ni čas za protestna zborovanja. Zahvaljujem se vsem svojim vernikom za izraze ljubezni in vdanosti za prvotne pravice Cerkve ter upravičeno ogorčenost proti onim, ki jih kršijo ter prosim, da bodo vedno v vseh vprašanjih, ki se tičejo Cerkve, povezani s svojim cerkvenim poglavarjem v duhu, molitvi in disciplini. Tedaj se nam ne bo treba bati nobenih hujskanj, laži in sovraštva, ki se dviga proti katoliški Cerkvi. Tako pripravljene bomo izvojevali končno svobodo in enakopravnost katoliške Cerkve v Jugoslaviji.

V Zagrebu, dne 14. februarja 1938.

Dr. Alojzij Stepinac, nadšk. zagrebški.

Tako dela oklevetana, za pravice ogoljufana Cerkev konstruktivno za narod in državo, ko jo profesionalni nacionalisti pehajo v propast.

Delavkam o nezgodnem zavarovanju!

Opazamo, da so tudi žene-delavke vedno pogosteje žrtve obratnih nesreč, posebno v tekstilni industriji. Hvala Bogu, da imamo pri nas nezgodno zavarovanje, ki vsaj deloma nadomesti po obratni nesreči izgubljene telesne sile. Vendar se kljub temu zavarovanju prav pogosto dogodi, da delavka ne pride do svoje pravice in to v glavnem iz razloga, ker ne pozna zakonitih določil nezgodnega zavarovanja. Zato ne bo odveč, če si prav na kratko oglejemo naše nezgodno zavarovanje.

Nezgodno zavarovanje je tista vrsta socialnega zavarovanja, ki ima namen, popraviti škodo, nastalo radi telesne poškodbe ali smrti, povzročene z nezgodo. Pogoj je, da je zadel nezgoda zavarovane osebe pri delu ali pri takem poslu, ki ga opravlja po nalogu delodajalca ali njegovega pooblaščenca ali pa v interesu obrata. Prav tako se mora dati odškodnino tudi za nezgodo, ki zadene zavarovano osebo na poti od stanovanja do delovišča in nazaj, ako zavarovavec ne delokine te poti v lastnem interesu ali iz razlogov, ki niso v zvezi z delovnim razmerjem.

Namen našega nezgodnega zavarovanja je torej odškodovati posledice obratnih nezgod.

Kaj je nezgoda? Nezgodno-zavarovalna

osebe javile v posete. Po neprevidnosti pa je že pri vstopu v hišo padla bomba na tla, ki je s strahovito silo eksplodirala, da se je del stanovanja zrušil. Ministrski predsednik je ostal nepoškodovan. Ranjen je bil njegov sin in hčerki so morali amputirati obe nogi. Trideset oseb je bilo ubitih. Mnogo revolucionarjev je končalo na vislicah, še več pa jih je bilo izgnanih v Sibirijo, ali pa so pobegnili v izozemstvo, odkjer so dalje netili upor.

Septembra 1911. l. je car s svojo rodino in Stolypinom potoval v Kijev. Zvečer je bila gledališka uprizoritev. Policija je postavila židovskega advokata Bagrova za tajnega agenta, ki pa je bil član tajne revolucionarne organizacije. Svoj nalog, da štiti visoko gospodo, je izvršil tako, da je ministrskemu predsedniku za hrbtom pognal kroglo med rebra. Nekaj dni nato je Stolypin težki poškodbi podlegel.

Car je bil zopet globoko presunjen, vladni sistem pa se s tem ni nič spremenil. Zmerni Kókovzov je postal ministrski predsednik. Šovinistična stranka velikih knezov je imela do svetovne vojne ves položaj v rokah. Tako je moral ministrski predsednik prepustiti svoje mesto neodločnemu Goremykinu.

Ruski vodilni politiki so upali notranjim homatijam napraviti konec z zmago-slavno vojno. A kakor tolikrat, se je tudi zdaj zgodilo ravno nasprotno.

(Dalje prih.)

znanost smatra za nezgodo ono poškodbo telesa, ki je nastopila naenkrat in nepričakovano, oziroma vsaj v razmeroma kratkem času zaradi hitrega učinkovanja zunanjih pojavov na telo. Ni torej nezgoda ona delanost, ki se je polagoma razvijala, bodisi radi naravnega procesa v telesu, bodisi radi počasnega učinkovanja neugodnih razmer pri izvrševanju dela. Izjemo od tega pravila tvori zastrupitev z živim srebrom, fosforjem, svincom in s plini, kolikor je nastopila zastrupitev radi opravila s temi tvarinami v obratu. Za nezgodo se smatrajo tudi bolezn: Anthrax, Malleus, kesonska bolezen in rötgenove opekline. To so tako zvana poklicna in obrtna obolenja.

Višina rente zavisi od višine zavarovane letnega zasluška in od višine zdravniško ugotovljene zmanjšane delazmožnosti. Zavarovani letni zaslužek je enak 300 kratnemu povprečnemu znesku zavarovane mezde na dan. Po ugotovljenem zavarovanem letnem zaslužku se odmeri rente in po našem zakonu znaša polna renta 100% zavarovanega zasluška. Zdravniško se pa zmanjšanje delazmožnosti ugotavlja po mednarodno že ustaljenih smernicah.

Nezgodno zavarovanje pa ne povrača samo ponesrečenemu članu z nezgodo povzročeno škodo, ampak hoče pomagati tudi njegovim svojem, ki so radi smrtnih nezgod izgubili svojega rednika. Naše nezgodno zavarovanje nudi rodbinskim članom umrlega člana:

1. Pogrebno v znesku 30 kratne zavarovane mezde.

2. Letno rento, ki se mora izplačati rodbini umrlega zavarovanca od dneva smrti dalje. Pravico do rente imajo: zakonita žena (vdovska renta), ponesrečeni starši (ascendentna renta), vnuki, bratje in sestre — toda vsi ti le, ako je za njih vzdrževanje pretežno skrbel oni, ki je zaradi nezgode umrl. Skupna vsota vseh rent preostalim svojem pa ne sme presegati zavarovanega letnega zasluška umrlega zavarovanca. Ako je več istočasnih upravičencev istega vrstnega reda, se rente sorazmerno znižajo.

Posebno važno pa je določilo — in na to naše delavke še posebej opozarjamo, — da je treba vsako nezgodo takoj prijaviti Okrožnemu uradu in ne morebiti samo uradovemu zdravniku. Skrajni rok za prijavo nezgode je eno leto, odkar so se pojavile posledice nezgode. Vsega skupaj pa ne sme preteči nikdar nad dve leti od časa nezgode, četudi bi se posledice pokazale pozneje.

In še to je važno: ko dobiš odlok Okrožnega urada in Osrednjega urada, takoj in brez odloga preglej, ali ti je priznana zadostna renta in ali je zavarovani zaslužek pravilno izračunan. Če vse to ne bi bilo v redu, se pravočasno in z utemeljenimi razlogi pritoži. Le na ta način si boš varovala svoje pravice.

Z delavskih bajišč

Kranj

Zveza združenih delavcev je otvorila svojo pisarno v knjižnici Ljudskega doma in sicer je pisarna odprta vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldan in od 4. do 6. ure popoldan. V pisarni se sprejemajo priglasitve članov in članic ZZZ, dajejo se pojasnila glede služb po tovarnah in delavnicah, pisarna bo za svoje člane tudi posredovala za delo.

Tekstilna zadruga v Kranju otvori začasno svojo pisarno v knjižnici Ljudskega doma. Tam se dajejo vsa potrebna pojasnila glede delavskih združenj ob uradnih urah, to je ob delavskih dopoldan od 9. do 12. ure in 4. do 6. ure popoldan.

Ljubljana

Tobačna tovarna. Ker so se pri volitvah delavskih zaupnikov od strani naših nasprotnikov dogodile razne nerednosti, zato smo se pritožili na Inšpekcijo dela in isto naprosili, da se volitve razveljavijo. Kakor smo sedaj zvedeli, bode pritožba ugodno rešena. Zato prosimo vse naše tovariše, tovarišice, naj še sedaj pričnejo z agitacijo za nove volitve, da bomo pri ponovnih volitvah dokazali, da ni toliko rdečih v tovarni, kakor oni trdijo.

Delavstvo opozarjamo samo na to, da naj pomisli, koliko časa bi moralo čakati na pokojninski pravilnik, ako se ne bi zavzela za istega naša gg. ministra in izposlovala pri finančnem ministru kredit 20 milijonov za pokojninski fond. Ravno tako glede obratovanja v tovarni. Tudi to naj pomisli mlajše delavstvo, kaj bi bilo z njim, ko bi bilo brez službe na cesti, ako se ne bi zavzela za to, da se obrat ne reducira. Tudi ti se imajo zahvaliti njima, da imajo službo in s tem svoj kruh. In končno še, kar je glavno za vse delavstvo. Kdo je uspel, da je prišla ljubljanska tovarna v I. draginjski razred in da dobe s tem delavstvu znatno zboljšanje njegov položaj, ko dobi plačilni pravilnik. Kdo mu stoji vedno na strani in se zavzema zanj na merodajnih mestih? Vse to naj delavstvo dobro pomisli in bode prišlo do prepričanja, da se ima za vse, zahvaliti samo našima gg. ministroma in naši organizaciji. Zato je dolžnost vsega pošteno mislečega delavstva v tovarni, da stopi v naše vrste in nam izkaže zaupanje še za nadaljnje delo v korist tobačnega delavstva.

Polzela

V nedeljo dne 13. t. m. je bil v Društvenem domu na Polzeli sestanek tukajšnjega delavstva v tovarni pletenin. Ker bodo v soboto, dne 19. t. m. volitve obratnih zaupnikov v podjetju, so govorniki seznanjali delavstvo z navodili za volitve in dolžnosti delavskih obratnih zaupnikov. Sestanek je bil dobro obiskan. Otvoril ga je tov. predsednik ter je poučil delavstvo, kako se naj vede na volišču. Nato je podal besedo tov. Palirju, ki je razložil navodila za volitve delavskih obratnih zaupnikov. Drugi govornik je bil tov. Luzar, ki je v jedrnatih besedah podal dolžnosti delavskih zaupnikov in dalje tudi razgalil vse nakane, s katerimi hočejo nasprotniki begati delavstvo in ga tako zvoditi, da bi ga dobili na svojo stran. Zadnji govornik je bil naš g. župan, ki se z rambo ob ramih bori za pravice delavstva. Pokazal je delavstvu, kako bo z močno organizacijo priborilo svoje pravice in uveljavilo zakone. Tako je naš članstvo pripravljeno, da bo stopilo na volišče in obračunalo z onimi, kateri so imeli nad 7 let monopol nad njim. Obračunali pa bodo tako, da bodo vsi oddali svoj glas za zeleno listo in njenega nosilca tov. Divjak Ivana.

Sestanki in zborovanja ZZZ

V NEDELJO 20. FEBR. t. 1.

BREZNICA: ob 4. uri popoldne redni občni zbor v Društvenem domu.

KOMENDA: sestanek stavbincev ZZZ ob 7. uri zjutraj v Društvenem domu.

PREDOSLJE: ustanovni sestanek ZZZ. GRIŽE PRI CELJU: ob 9. uri dopoldne ustanovni sestanek ZZZ.

V PONEDELJEK 21. FEBR. t. 1.

JESENICE: zborovanje organizacijskih zaupnikov v Krekovem domu ob 7. uri zvečer.

V TOREK 22. FEBR. t. 1.

LJUBLJANA: sestanek org. zaupnikov tobačnega delavstva ob 5. uri popoldne na Kongresnem trgu 2.

Komenda

Sestanek stavbincev ZZZ v Komendi, se vrši 20. II. 1938 ob 7 zjutraj v Društvenem domu v Komendi. Vabljeni!

Jarše

Strašili so nas, toda mi smo gradili, počasi pa previdno. Ni nas strašilo vpitje nasprotnikov ne njihove grožnje, organizirali smo se tekstilci iz tovarne »Induplata« v Zvezi združenih delavcev.

To svojo odločitev smo izpovedali na ustanovnem občnem zboru naše tekstilne skupine dne 13. t. m. v grobeljskem društvenem domu. Razveselilo nas je, da nismo sami, da z nami dela in sočustvuje tudi naša duhovščina, katere se nasprotne organizacije otepaajo, ker prav je tista, ki jasno obsoja zmote, in se z vso dušo oprijemlje pozitivnega načelno jasnega dela.

Izvolili smo odbor, v katerega zaupamo, da bo našo stanovsko borbo znal v prav voditi. Rešili vprašanja prav zaradi volitev delavskih zaupnikov, uredili vse potrebno, da se dobro pripravljeno podamo na pot čiste strokovne in načelne borbe. Prepričani smo, da bo naša skupina uspešno korakala z našimi tovariškimi organizacijami v kamniškem okraju in pometala z vsem, kar je gnilega.

Breznica

Ze dalj časa ni bilo o nas nič slišati. Pa ne smete misliti, da nas ni več. Nasprotno, vedno več nas je, četudi nas eni precej postrani gledajo. Nikar se nas ne bojte in ne belite si glav zaradi nas. Ker smo »politična, režimska in nestrokovna organizacija«, bomo pač z režimom vred propadli. Ampak nekaj ste pa pozabili povedati, da smo tudi katoliška organizacija, katolištvo pa je večno in z njim vred tudi mi. Mi smo zdravo telo, in kakor zdravo telo napor in delo samo utrujata, tako tudi nas vaše nasprotnost in demagoštvo.

Naša podružnica ima 20. t. m. redni občni zbor ob 4. uri popoldne v Društveni dvorani. Pridite vsi člani, da vidite, kaj smo in kaj delamo. Naše število se bliža št. 60. — od tega nas je samo kovinarjev 35. Imamo obravnavati važna vprašanja: nove volitve odbora, volitve obratnih zaupnikov — razen tega boste čuli še pisemno besedo našega ustanovitelja in predsednika, vojaka tov. Anderlete Karla, ki ni pozabil na našo podružnico in na nas niti pri južnih bratih. Od tam nas bodi in vzpodbuja.

Člani plačujte naročnino in pridno se gajte po koledarčkih, v nedeljo pa vsi na občni zbor!

Slov. Konjice

Breznica g. Lauricha. Dne 7. februarja je podjetje Laurich sprejelo na delo štiri novince, čeprav povdarjajo vsi zapisniki posameznih dogovorov, da se novincev ne bo sprejelo vse dotlej, dokler je izven obrata še kak, po sklenitvi kolektivne pogodbe meseca maja lanskega leta odpuščen delavec. Mi se temu dejstvu, ki pomeni skrajno breznačnost vodstva, zelo čudimo. Vprašamo podjetje: kako more v očigled vsem dogovorom in lastno-ročnim podpisom na njih na tako surov način izigravati določbe teh, ter nasilno tlačiti pravice, katere so že s temi določene?! Vodstvo se radi svoje neznačajnosti smeši pred nami in celokupno slovensko javnostjo, ki to obsoja, ker ve, da slična surova dejanja niso ničesar drugega kot ponovni poizkusi in dokaz, da se podjetje ne straši nobenih dejanj in gaženja interesov delavstva. S tem so prizadeti še posebno oni delavci, kateri so izven tovarne. Saj so tudi ti s svojimi žulji mnogo pripomogli Laurichu do premožjenja. To ravnanje podjetnika nemčurja kaže, da ta ne izbira sredstev, kadar se mu gre za dosego cilja, ki je v uničenje delavskega pokreta ZZZ. Ti bivši Laurichovi delavci, ki so bili radi »pomanjkajna dela« odpuščeni in sedaj čakajo na zaposlitev, so namreč večinoma člani ZZZ. Zelo slabo spričevalo pa je to tudi za »Narodno« strokovno zvezo, ki se takemu »nemčurškemu« podjetniku obeša na rep.

Tovariši in tovarišice! Tako ravnanje podjetnika naj še bolj združi vse delavce našega mišljenja. Če bomo trdni, bomo zmagali!

Gračnica

Pri podjetju H. Falter v Gračnici so se vršile volitve obratnih zaupnikov. Te volitve so v zadostni meri pokazale, na kak način delajo v tem podjetju JZSarji. Že enkrat smo opozorili na laži, ki jih med delavstvom razširjajo. Tako se je n. pr. sredi tedna neki ženski zazdelo, da je videla zastopnika ZZZ, da gre menda delavstvo podjetnikom prodajat in to je podružnica JZS takoj kot sveto resnico javila centrali JSZ v Ljubljano. Tako enkrat, tako drugič, na sestankih se delavstvo hujska, razne laži se med delavstvom

širijo, na sestankih se delavstvo hujska, posledice so dejanski napadi JSZarskih žensk na funkcionarje ZZZ. Zato se prav nič ne čudimo, če se jim je s takimi sredstvi posrečilo doseči »uspehe«. Cestitamo!

Sv. Lovrenc na Pohorju

Marsikoga bo gotovo zanimalo, kako so pri nas v podjetju H. Kieffer potekle volitve obratnih zaupnikov. Vršile so se sicer že 15. prejšnjega meseca, toda zadeva radi tega še ni stara, ker še ni dokončno rešena.

Kot smo že poročali so pri volitvah ves volilni postopek vodili rdečkarji, seveda po svoje, v smislu ljudske fronte. Delavstvu so pričeli pred volitvami obratnih zaupnikov klobasati o tem, da bodo, če bodo volili listo ZZZ, vsi na cesti, ker bo podjetje ustavilo obrat (kateri podjetnik pa se je že odpovedal milijonskim dobičkom zato, ker so delavci volili ZZZ!?) Rdeči so delali v bratski slogi s podjetjem, iz kakšnih vzrokov, pa dobro vemo. Podjetje dobro ve, da ZZZ dela na to, da bi zaposlitev v podjetju dobili domačini, ne pa, da bi na naših tleh domačinom kruh odjedali razni tuji »specialisti«. Rdečkarjem to ne gre v račun radi tega, ker imajo prav v teh tujcih, ki so večinoma socialisti, najmočnejšo oporo, podjetju pa tudi ne, ker so njegovi delničarji večinoma inozemci in podjetje tako protizira inozemce. To rdeče in podjetje postavlja v en tabor proti ZZZ, toda, če bo od tega delavstvo kaj koristilo imelo, zelo dvomimo. Grožnje rdečih! »Vse te črne hudiče bomo postreljali« in »Gorje vam, kadar pridemo mi na vlado« dovolj jasno kažejo, čemu je pripisovati »uspehe« rdeči pri tem podjetju. Na njih listi je kandidiral romunski državljani (!), nekega inozemca pa so s silo privedli na volišče.

Nezavedno delavstvo jim je bilo lahko zbegati, pa tako ne bo šlo večno. Nekje je konec, pa ta konec za rdeče dober ne bo. Naša organizacija dela pošteno povsod, zato ima med pametnim delavstvom ugled in bodo tudi drugi speljanci prej ali slej spravedili svojo zmoto. Letos smo dobili enega zupnika, drugo leto pa se bo sreča obrnila, ker se bomo vedeli na nesramnosti rdečkarjev preje pripraviti.

Okrožje ZZZ, Jesenice

Vsem organizacijskim zaupnikom!

Zaupniki, ki ste se udeležili zadnjega posveta v ponedeljek zvečer in napravili sklepe, ki se nanašajo na delo organizacije pri volitvah obratnih zaupnikov, se morate zavedati, da vse delo organizacije leži na vaših ramah in zato morate vsak svoje prevzete dolžnosti točno izpolnjevati. Kakor smo se dogovorili na sestanku, morate do prihodnjega sestanka v ponedeljek 21. t. m. ob 7 uri zvečer, svoje naloge izvršiti. Vsak naj si dobi pomočnika, ki ga na prihodnji sestanek privede s seboj. Od sestanka ne sme nič zadržati. Če imaš nočno službo, pridi v delovni obleki! Vsak svoj delokrog mora točno tako vršiti, kakor mu je naročeno.

Članom!

Ze danes apeliramo na vse članstvo, da se volitve obratnih zaupnikov brezpogojno udeleži. Čim bo volilni odbor za posamezne kandidatne liste določil barvo, bomo to pravočasno sporočili. Za nas je važno samo to, da pazno zasledujemo vsa poročila, ki jih bo izdajal odbor v sporazumu z zaupniškimi zborovi.

Volitve se vršijo ob 5. ure zjutraj ne prekinjeno do 7. ure zvečer. Kdor do te ure ne bo na dvorišču pred volivnim prostorom, ta ne bo imel več pravice voliti. V svrhu olajšanja dela volilnemu odboru kakor tudi zaradi vasa samih pa se držite sledečih navodil: Dopoldne naj volijo pred vsem oni delavci, ki imajo popoldansko službo. V prvih popoldanskih urah naj volijo oni delavci, ki imajo nočno službo. Tisti delavci pa, ki imajo na dan volitev dnevno službo, naj skušajo zlasti bližnji, urediti tako, da ne bodo delali na, vala v času, ko bo prišlo na volišče delavstvo ekonomata, mehanične delavnice, livarne in kotlarne, ki bo volilo od 4 ure dalje. Oni člani, ki stanujejo izven Jesenic in jim bo morda vsled velikega števila volilcev onemogočeno voliti takoj po izvršeni službi, naj tisti dan ostanejo na Jesenicah. Vsa podrobna navodila za te delavce pa bo izdal okrožni odbor s posebnimi okrožnicami na krajevne odbore. Za nas je važno samo to, da se vseh navodil prav do zadnjega člana vsi točno držimo. Nasprotniki nam bodo skušali na vsak način delo ovirati, vendar nas to ne sme prav nič motiti. Zpomni pa si tudi to: Če ti kdorkoli grozi, ali pri delu nagaja, moraš to takoj javiti v naši organizacijski pisarni. Med delovnim časom je vsaka volilna agitacija zabranjena. Kdor ti ne da miru, bomo poskrbeli mi, da tega ne bo več ponovil. Zato vsi na delo, za časten izid tega našega prvega volilnega boja pridi KID.

Rogaška Slatina

Tudi mi delavci, ki smo zaposleni v zdraviliških obratih Rogoške Slatine smo se vzdrabili. Ponosen pohod vsega slovenskega delavstva pod okriljem ZZZ je tudi nas vzpodbudil, da se tej armadi tudi mi pridružimo. Pri nas so že obstojale razne strokovne organizacije, toda nobena od teh še ni obdržala, ker je našim načelom nasprotno delovala. Prišla pa je nova našemu gledanje svobodna organizacija ZZZ v katero smo se včlanili dne 6. t. m. na občnem zboru naše krajevne skupine. Mnogo se je nas zbralo, kjer smo pazno sledili pojasnjevanju naših tovarišev iz centrale ZZZ kakor tudi svojim domačim zastopnikom. Izvolili smo odbor, določili prve naloge, pogovorili se o marsičem, da smo končno šli z zadovoljstvom v srco s tega, lepo uspelega občnega zboru.

Kamen je položen, obljublamo, da bomo zvesto stali v tisti delovni vrsti z vsem slovenskim katoliškim delavstvom, in se ramo ob rami borili za naše skupne ideale Vsem iskreni Bog živi!

DROBNE DOMAČE

Na družabnem večeru kluba JRZ v Belgradu je govoril predsednik senata g. dr. Mažuranič, ki je omenjal velike zunanje politične uspehe naše vlade. Apeliral je na dr. Stojadinoviča, da prične z isto državniško modrostjo reševati tudi naš notranji politični položaj, to je hrvaško vprašanje. Dr. Stojadinovič mu je odgovoril, da je imela do sedaj vlada predvsem nalogo urediti socialni položaj Jugoslavije, kakor tudi zavarovati mir na njenih mejah. Srečen pa bi bil, je dejal dr. Stojadinovič, da bi mogel rešiti hrvaško vprašanje.

Iz hrvaške kmetijske stranke so bili izključeni vsi oni župani, ki so pri zadnjih senatnih volitvah volili listo JRZ.

V Jugoslovanskih zlatih rudnikih je bilo pridobljenega preteklo leto 753 in pol kg zlata, iz surovega bakra pa 1970 kg čistega zlata. Vse zlato je odkupila jugoslovanska Narodna banka.

V Planici in Črnem vrhu so se prejšnji teden vršile prve slovanske smučarske tekme ZFO, pri katerih so merili moč v plemeniti tekmi z našimi fanti tudi čehoslovaški Orli. Uspehi, ki so bili doseženi, kažejo vso bujno rast naše katoliške fantovske organizacije.

Cementna industrija v Dalmaciji je zala v velike finančne težkoče. Tovarna Dalmacija, ki je izdelala 21 vagonov cementa je zaprla svoje vertikalne peči in je s tem prišlo 400 delavcev ob kruh. Prav tako je odpovedala cementna tovarna »Split« delo 1200 delavcem.

V Šibeniku je zboroval Ljotič. Spremljan od svojih pristašev je začel govoriti v nabito polni dvorani na Poljani O idejnih besedah ga je prevpilo glasno vzklikanje: »Dol z Ljotičem, dol z fašizmom. Tudi pred zborovalno dvorano so se nemiri vedno bolj povečevali tako, da je morala nastopiti policija. Demonstranti se niso te ustrašili. Parkrat je orožništvo ustrelilo v zrak, nato pa je pomerilo v smer, odkoder so je pojavljali najbolj ognjeviti vzkliki. Pri tem je padel brat senatorja Belamariča. Na obeh straneh je bilo več težko ranjenih. Govori se, da je med temi tudi 5 orožnikov dobilo težke poškodbe.

Z elektriko se je usmrtil 17 letni Anton Lešnik s Sv. Miklavža na Dravskem polju. Vso noč je popival v družbi fantov, katerim je trdil, da bo prihodnje jutro po zgledu svojega brata, ki se je usmrtil pred 2 letoma na isti način tudi on končal. Na poti domov je splezal na drog, prijel za daljnovid, ki ima 35 tisoč voltov. V par trenutkih je njegovo truplo zoglenelo. Končal je na isti način na istem električnem drogu in v istih okoliščinah, pod katerimi je šel pred 2 leti tudi njegov brat v smrt. Vzrok so nevdružne družinske razmere.

Arhierejski sabor srbske pravoslavne cerkve je izdal obvestilo, da je na svoji seji 8. t. m. ukinil vse kazni ki jih je izrekel nad ministri in poslanci, ki so na skupščini glasovali za konkordat.

V bližini Brezna na državni cesti sta se zaletela osebni in tovorni avto, vsled preozke ceste. Osebni avtomobil je bil popolnoma strt, dočim je njegov sofer dobil težke notranje poškodbe. Tovornemu avtomobilu je grozila nevarnost, da bi se vsled tega, ker se je nekoliko preveč ognil osebneemu, zvrnil preko 5 metrov globoke škarpe.

Na angleški ladji, ki je pristala v Splitu, je izbruhnil med mornarji upor. Ladja je bila nekdanj last ameriškega razbojnika Al Caponeja ter je križarila po Atlantskem oceanu in ropala z alkoholom naložene tovarne ladje. Tudi njena sedanja pot je zagonetna in so mornarji čutili, da se jih namerava odpeljati najbrže na Kitajsko.

Zapisana pravica

ODMORI IN DOPUSTI

Prepise o delovnem času urejata tako zakon o zaščiti delavcev, kakor tudi še uredba o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratovnic ter o delovnem času pomožnega osebja. Med delovnim časom pripada uslužbenecem odmor t. j. kratek oddih tekom 1 delavnika. Trajanje tega odmora se določi bodisi po službenem dogovoru, po običaju ali pa po zakonu. Po slednjem pa mora znašati ta oddih glede pomožnega osebja najmanj 1 uro na vsakih 8 ur dela, če pa se vrši delo na prostem pod neposrednim vplivom sončnih žarkov, pa mora ta odmor znašati najmanj 2 uri na 8 ur dela. Ta odmor je najmanjši in se ne more skrajšati niti z dogovorom, niti po običaju. Nasprotno pa zakon ne določa, kdaj se mora dati ta odmor. To je prepuščeno dogovoru ali pa običaju. Mogoče je zato dati odmor že po prvih opravljenih 4 urah, ali še pozneje, kakor je tudi mogoče ta odmor deliti — samo na vsakih 8 ur dela mora odpasti 1 odnosno 2 uri oddiha. Odmor v tednu pa mora znašati najmanj 36 ur, oziroma če si sledita dva praznika, 60 ur. Običajno se za teh 36 ur vzame nedelja, vendar pa more minister socialne politike za posamezna podjetja odrediti tudi kak drug dan odmora, če to želi tri četrtine pomožnega osebja. Stvar svobodnega sporazuma pa je, kako se uredi delovni čas za ostale praznike, razum državnih in verskih praznikov, ki imajo isto veljavo kakor nedelja. Pri takih slučajih pa nastane vprašanje, ali sme uslužbenec izostati od dela na kak praznik, ki je zanj pomem-

ben, n. pr. god ali 1. maj, ne da bi imel radi tega izostanka delodajalec pravico do takojšnjega odpusta, čeprav drugi uslužbenici delajo ter glede tega dneva ni za dotično podjetje dogovorjeno, da se ne dela. Naše stališče je, da se mora spoštovati uslužbenčev razpoloženje, kakor tudi tradicija tako, da mu mora delodajalec tak izostanek opravičiti. Ne more se uslužbenec siliti, da bi bodisi proti svoji volji in svojemu razpoloženju vrnil delo na dan, ko se žali njegovo čustvo. Posebno velja to za 1. maj. Ta dan velja že davno in splošno — brez ozira na marksiste — kot praznik dela tako, da uslužbenca opravičuje za izostanek. More pa tak izostanek uslužbenec tudi nadoknaditi v ostalih delovnih dneh t. j., da tedaj dela več, kakor pa samo za dotični delavnik predpisano število ur. To pa na način kakor ga predpisuje § 8. zakona o zaščiti delavcev, kjer more delodajalec tekom določenega roka opraviti na posamezni delavnik večje število ur, ne da bi se to smatralo kot prekočasno delo.

Daljši odmor (dopust), ki se daje uslužbenecem tekom leta, pa še ni po zakonu urejen za vse uslužbence, temveč le za one, na katere se nanaša § 324 obrtnega zakona — torej na uslužbence višje vrste. Taka pomanjkljivost in še posebno, ker so tudi drugi uslužbenici potrebni daljšega oddiha, pa se odpravlja na ta način, da se z službeno pogodbo bodisi posamezno, ali pa kolektivno dogovorijo plačani dopusti. Kako pa so urejeni taki dopusti, hočemo točno obrazložiti v prihodnji številki.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

NAŠE SOSEDE

Na mejah naše zemlje, v Romuniji in Avstriji se dogajajo presenetljive reči.

Komaj nekaj tednov je, odkar je v zavezniški Romuniji prišel za oblast ministrski predsednik Goga, že je moral oblast predati drugim. Zdi se, da je mož hotel preveč na hitro preurediti zaupano mu državo na znotraj in na zunaj. Premalo je računal s tistimi skritimi sitnicami, ki so doslej vodile tok romunskega življenja. Preveč se jim je postavil po robu. Dasi je bilo tako v njegovem gibanju in uvedbah marsikaj simpatičnega, razveseljivega, za sam romunski narod brezdvomno koristnega, je moral zato mož tem silam podleči. Ne toliko notranji vzroki, ampak zunanje sile so ga vrgle, ker jim Gogova politika ni ugajala.

Judovstvo, proti kateremu je vstal v imenu zaslužjenega naroda, boljše viden, ki ga je sovražil, in koristi zapadnih veselil so bili tako mogočni, da je moral iti. Kralj je nato uknil ustavo, razpustil politične stranke, vodstvo države pa zaupal samemu romunskemu patriarhu, da jo v družbi starih preizkušenih politikov reši in izpelje iz večnih kriz. Red v državi je zaupal vojaškimi oblastmi. Tako na enem koncu naše zemlje.

Na drugem koncu je vstalo nenadno presenečenje v razmerju Avstrije do Nemčije. Avstrijski kancler Schuschnigg je ob začudenju vsega sveta po izvršenih izpremembah v Nemčiji zanetil nujnost, da se porazgovori prvokrat z Nemčijo in Hitlerjem. Enajst celih ur je trajal ta

razgovor, ki je spraval v nervoznost pol sveta. Izza kulis vstaja gotovo nova doba v razmerju dveh narodno sestrskih držav. Za enkrat je zavito še v meglo in negotovost, toda priznani jasnosti voditelja nacionalistične Nemčije, bo gotovo važen del v tem razmerju razgrnjen pred očmi zgodovine v govoru, ki ga bo vodja Nemčije imel 20. t. m.

Ker je z usodo in razvojem Avstrije povezana tudi politika mnogih drugih držav, zlasti sosednjih, so oči vseh obrnjene danes tja, dekler nas kako novo iznenadevanje ne obrne kam drugam.

ZASEDANJE BANSKEGA SVETA

Radi bi zapisali, da zboruje naš slovenski parlament, pa ne moremo. Zaradi mož, ki se posvetujejo in ugibajo, kako prav delati za našo Slovenijo, bi lahko. Ni jih sicer narod direktno odbral iz svoje srede, ni jih poveril z zastopstvom svojih interesov, vendar uživajo narodno zaupanje. Toda njihova moč je premajhna, sistem zgrajenosti je premalo naš. Dobra volja sveta je sproti ubijana po mrtvilu centralizma.

Vendar se veselimo vestnosti mož, ki svet sestavljajo in podanih poročil, ki izpričujejo, s koliko skrbnostjo se dela v okviru danih množnosti, za naše mnogotere narodne potrebe. Tako v majhnem gradimo lepšo bodočnost in ob majhnih uspehih ne pozabimo velikih ciljev naše prihodnosti, kjer nas čaka po vztrajni borbi zmaga naših narodnih idealov.

Na volitve gremo samostojno

Jesenice, dne 14. 2. 1938.

Delo za volitve obratnih zaupnikov se nadaljuje. Razglas o volitvah je nabit na več vidnih mestih v tovarni, volilni imenik je razgrnjen. V četrtek 17. t. m. je vložiti kandidatske liste. Ta dan bomo tudi na jasnem, koliko kandidatskih list se bo potegovalo za zaupanje delavstva. Čuje se danes, da bo kandidatskih list celo več, nego je strokovnih organizacij. Nas to pri delu za izvedbo volitev prav nič ne moti. Gremo naprej svojo ravno pot. Širša seja okrožja je obema skupinama JSZ ponudila skupen nastop z enotno kandidatsko listo. Želja po taki skupni listi se je iz vrst članstva JSZ močno poudarjala, toda odbor se našemu vabilu ni odzval. Delali smo zato naprej na sestavi lastne liste in jo sestavili. Naša kandidatska lista je gotova. Njeni kandidati so sami mladi fantje in možje ki so rasti v naših prosvetnih društvih.

Naše agitatorično delo bo stvarno. Mi ne bomo nastopali z demagoškimi in z nestvarnim napadanjem drugih. Naša volilna parola bo strokovni pogram, ki ga bodoči zaupniški zbor mora vršiti, da se bodo lahko odpravile vse napake, pomankljivosti, neizvajanje zak. določil in kolektivne pogodbe. S smotrenim strokovnim delom bodo naši bodoči zaupniki ob tesnem sodelovanju organizacije delali na izboljšanju in napredku naših skupnih delavskih interesov.

BELEŽKE

LIBERALNO »JUTRO«, KREK IN KOCBEK

»Jutro« brani Kocbeka. Pokojni doktor Krek je prijateljem rekel, da najsi vsak, kogar hvali liberalce, hitro vest izpraša. Tedaj gotovo nekaj ni v redu. »Jutro« pa je prerok v liberalnem taboru, njegova hvala je zato velika graja, po Kreku tudi za — Kocbeka.

CANKAR, KAPLANI IN »JUTRO«

Ubogi Cankar se smili »Jutru«, ker ga že kaplani uporabljajo za komentanje. Ga že lahko. Teško pa bi ga gospodje okrog »Jutra« s svojim lažinarodnjakarstvom, za katerega Cankar ni našel zadosti krepkih besedi — čeprav je bil mojster besede, — da bi jih zadosti obsodil. Že takrat tako, ko so vsaj v besedah vedeli, da smo Slovenci narod, kako šele bi bilo danes, ko so še to edino, kar so znali, pozabili.

RDEČI VIHAR PRED POLOMOM

Rdeči vihar, ki je doslej dosledno s pestjo in nasiljem povsod rušil svobodo slovenskega delavca in mu vsiljeval po svojih organizacijah tujeja duha in tujo miselnost, je nenadoma po »Delavcu« začutil, da se krog njega zbira vihar. V članku: »Straža v viharju« vzklika v veselju, da se je topot še rešil pred potopom. Iz vse podirajočega viharja pa je vendar videti padec, prehod v stražo v viharju, posebno če si mora v duševni revščini še ime izposojati ob katoliškem časopisu. Pa viharja doslej še ni bilo. Marksizem so doslej vsi nasprotniki le ujkali. Vihar še pride in pomedel bo z rdečim terorjem.

»BRANIK«

Nov tednik je izšel. Neodvisno glasilo. Od koga nezavisno? Najbrže od tistih, katerim bo ponujal in usiljeval svojo jugoslovansko mentaliteto.

Sporazuma pri tvrdki »Sava« na Jesenicah še ni

Zadnjič smo poročali, da je upanje, da se bo med delavstvom zaposlenim pri tvrdki »Sava« Jesenice in njenim lastnikom sklenila kolektivna pogodba. Zadnja razprava pa je v vsej nazornosti dokazala, da je osnutek kol. pogodbe s strani delodajalca samo pesek v oči. S pristankom na tako pogodbo bi delavstvo prav nič ne pridobilo. Pogodba namreč predvideva 9 skupin z različnimi plačilnimi pogoji. V teku razgovora razprave pa se je iz izjav delodajalca razumelo, da bo delavstvo v ogromni večini ostalo v najnižjih skupinah, tako, da bi bile višje skupine samo radi lepšega. Delavsko zastopstvo je s svoje strani predložilo svoj osnutek, istotake z devetimi kategorijami, ki pa že določa, v katero kategorijo posamezne stroke dela v tovarni pridejo. Ta predlog je bil z delodajalske strani odklonjen. Po vsestranskem prizadevanju se je med obema strankama končno napravil sporazum, da se poslužita zakonite možnosti rešitve, kakor to določa čl. 16 Uredbe o sklepanju kol. pogodb. Napravljen je bil tozadeven uraden zapisnik, katerega sta podpisali obe stranki, in je bil odpisan g. banu s prošnjo, kakor to zahteva zakon, naj on imenuje predsednika razsodniškega odbora. V zapisniku pa je bila izrecno poudarjena želja z obeh strani, da se razprava čim prej vrši in zopet omogoči redno obratovanje. V teku mednega gibanja je namreč delodajalec skrčil obratovanje na tri dni v tednu z motivacijo pomanjkanja naročil s pristankom Narodne Strokovne Zveze, kar se danes nad delavstvom maščuje, ker ne zasluži niti toliko, kolikor mora plačati tedensko za hrano in stanovanje. Namen te skrčitve obratovanja pa je bil delavstvo zmučiti in ga napraviti malodušnega.

Organizacija ZZZD je še v posebnem dopisu apelirala preko svoje centrale v Ljubljani, naj posreduje, da se želji po čim prejšnji razpravi ugotovi in temu neznošenemu stanju delavstva napravi konec.

Javno apeliramo tem potom na g. lastnika tovarne, naj uvažuje delavca kot človeka in se do skrajnih možnosti približa predlogom delavstva. Delavstvo je pokazalo mnogo dobre volje in umevanja težkoč podjetja, zato ni podlage, da se mu za ureditev njegovega delovnega razmerja stavlja ovire.

Širimo in agitirajmo za naše strokovne organizacije!

Nič ne pomaga našim nasprotnikom, ko nas hočejo med delavstvom omalovaževati. Smo tu in bomo ostali, postajali vedno močnejši in notranje bolj dograjeni zastopniki delavstva. Dan volitev bo dan obračuna. Mi se nanj z veseljem pripravljamo, ker bomo z volitvami samo pridobili, vsemu delavstvu pa omogočili zakonito zastopstvo v obratnih zaupnikih.

PO SVETU

Za svetovni Evhariistični kongres v Bu, dimpešti se je do danes prijavilo okoli 65 tisoč tujcev. Iz Evrope same 49 tisoč, med temi je všteti 5 tisoč jugoslovanskih romarjev; iz preko-oceanskih držav jih je prijavljenih 6 tisoč.

Mladino vabi predsednik francoske poslanske zbornice Heriot, da se z vso vneto oklene dela za ohranitev svetovnega miru.

Celulozo, ki je potrebna pri izdelovanju umetne svile, bodo začeli Italijani izdelovati v najkrajšem času v velikem obsegu iz konoplje. Za pridobivanje celuloze grade sedaj tri velike moderne tovarne.

Kitaška je bogata na zemeljskih zakladih, posebno na premogu, katerega ima danes v rezervi še okrog 350 milijard. Vse to bogastvo predstavlja trinajstino vseh svetovnih premogovnih rezerv.

Na seji francoske parlamentarne komisije za vojsko je predložil francoski vojni minister Deladier načrt, kako čim popolnejše izvesti tehnično oborožitev francoske armade. V ta namen se je razpisalo obrambno posojilo v višini 28 milijard frankov.

Francoskemu zgledu sledi tudi Češka, ki bo v Pragi postavila prvo postajo za daljnogledanje. Program bosta oddajali dve postaji, ena bo oddajala slike, druga ton. Ker še niso aparati za daljnogledanje dovolj razširjeni, bo poštna uprava priredila v ta namen majhno dvorano v Žiškavu, kjer bo nameščena vsa spremlna aparaturna.

Da se zmanjša brezposelnost v Ameriki, je bil na ameriškem kongresu predložen načrt o zgraditvi treh velikih avtomobilskih cest, ki bodo vezale Tihi ocean z Atlantskim. Vse ceste bodo veljale približno 8 milijard dolarjev. Stroški za gradbo cest se bodo krili s posebno na novo vpeljano cestno doklado in doklado na bencin.

Delavci avstrijske avtomobilске družbe »Austro Fiat« so priredili velike demonstracije, v katerih so zahtevali, da avstrijska vlada pove, o čem sta govorila Hitler in Schuschnigg.

Predzadnji sovjetski poslanik v Bukarešti je bil te dni ustreljen v Moskvi. Na njegovem mestu ga je zamenjal Ostrovski, ki je tudi dobil poziv, naj se takoj vrne v Moskvo, vendar je bil mož prei-ven ter ni šel v Moskvo, temveč neznanokam. Kmatu ga bodo odkrili vohuni GPU.

Flandin, bivši francoski ministrski predsednik je na zadnjem zborovanju svoje stranke očital francoskim komunistom, da hočejo s svojo politiko zaplesti Francijo v mednarodni spor, ker pomagajo rdeči Španiji.

Poroča se, da misli angleški zunanji minister Eden v kratkem obiskati nekatere evropske prestolice, med njimi Dunaj, Prago, Bukarešto in Angoro.

Estonska vlada je prepovedala uvažati vse sovjetske liste zaradi zadnjih hudih sporov med estonskimi in boljševiskimi obojnimi stražami.

Amerika si želi tesnejše gospodarsko sodelovanje z Evropo. Predsednik Roosevelt, tako poročajo časopisi, bo v kratkem storil nekaj korakov k uresničitvi tega programa.

Na zunanjepolitičnem polju je bila v preteklem tednu najbolj senzacionalna vest, da sta se v gradiču Berkhof sestala vodja rajha Adolf Hitler in avstrijski kancler Schuschnigg. Do sestanka med obema voditeljima je prišlo po prigovarjanju dunajskega veleposlanika von Pajena. Slutiti se da, da je Avstrija v teh pogajanjih nekako podlegla in hoče Hitler za vsako ceno vriniti Avstriji narodni socializem, ki bo zrušil tudi dosedanjo neodvisnost Avstrije, ki hoče državo ohraniti Habsburžanom.

V Romuniji je odstopila vlada Oktavijana Goge na željo kralja Karola. Sklepljeno je bilo, da se ukine ustava, razglasi obsedno stanje in se armadi poveri vodstvo ter prepove vsem političnim strankam vsako delovanje. Sestavljena je bila nova vlada s patrijarhom Mironom na čelu. Kralj pravi v proglasu na narod, da je bil primoran storiti ta korak iz vzroka, da omili vse strankarske strasti, ki so razjedale Romunijo.

Slišijo se vesti, da tudi v Grčiji razsajajo notranji nemiri. Grška cenzura strogo črta vsak glas o teh neredih. Iz izjave predsednika vlade, ko pravi, »da ne bo dovolil nikakih neredov, in da bo režim poostril«, se razvidi, da ni vse v najlepšem redu.

Poravnajte naročnino!

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mi-sijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.

NAŠI NAMEŠČENCI

OBČNI ZBOR PODRUŽNICE V MARIBORU

Dne 5. t. m. je bil v Mariboru redni občni zbor mariborske podružnice Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije. Občni zbor je vodil predsednik tov. Kovačič ki je v svojem poročilu podal tudi pregled novejšje socialne zakonodaje. Omenil je, da je bil v življenju podružnice najvažnejši dogodek sprejemanje službene pogodbe med mestnimi podjetji mariborske občine in njenimi nameščenci. Tajniško poročilo je podala tovarišica tajnica Vrstovškova, blagajniško pa tov. Vrečko. V imenu nadzorstva je poročal tov. Leban.

Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen tov. I. Snoj, za tajnico tov. Kraševica, za blagajnika tov. Šolar; odborniki so: tov. Schen, Vrečko in Mestnišek, revizorja pa tov. A. Kovačič in tov. Mera Pohorjeva.

IZ CENTRALE

V začetku meseca marca bo plenarna seja, na katero bodo vabljeni zastopniki vseh podružnic. Prosimo vse podružnične odbore, da do tedaj uredijo vse podružnične zadeve v smislu zadnjih dveh okrožnic.

Za centralni odbor Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije: St. Škerjanc, tajnik, Smersu R., predsednik.